

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ СПРИЙНЯТТЯ ІНШОЇ ЛЮДИНИ

Сорокіна К.С.

Науковий керівник – к. філос. н., доц. Старікова Г.Г.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. СГН

м. Харків, Україна

e-mail: kateryna.sorokina1@nure.ua

The relevance of person perception research in psychology is driven by the increasing complexity of social interaction, including digital environments. This study considers person perception as an active cognitive process of interpreting social information. The purpose is to analyze the cognitive mechanisms, schemas, and biases that shape how we understand others. The methodological basis includes a theoretical analysis of established psychological models and empirical findings. The results indicate that person perception is a selective process heavily influenced by prior experience, attention, and emotional signal recognition.

У психології сприйняття людини розглядається як складний процес обробки та інтерпретації соціальної інформації, який дозволяє формувати уявлення про інших людей, їхні риси, наміри та емоційні стани. Актуальність цієї теми зумовлена тим, що взаємодія між людьми дедалі частіше відбувається у різних контекстах, в умовах швидкої комунікації та інформаційного перевантаження. Метою даної роботи є опис механізмів соціального сприйняття з позицій когнітивної та соціальної психології.

Сприйняття людини є специфічним когнітивним процесом. Воно включає активну інтерпретацію інформації, що надходить через зорові, слухові та соціальні сигнали. Людина постійно доповнює сприйняті дані власним досвідом, схемами та очікуваннями, що формує індивідуальну картину іншої людини. Таким чином, процес соціального сприйняття завжди вибірковий та залежний від когнітивних ресурсів і цілей спостерігача. Важливим компонентом процесу соціального сприйняття є емоційний фактор. Дослідження демонструють, що швидкість і точність розпізнавання залежать від емоційної чутливості, здатності до емпатії, ситуаційного контексту, міжособистісних відносин та культурних особливостей. Особливу роль відіграють механізми уваги: люди помічають ті сигнали, які відповідають їхнім очікуванням або є емоційно значущими [1, с. 70]. Значний вплив на результати будь-якого процесу соціального сприйняття відіграють когнітивні викривлення, які здатні спотворювати об'єктивну інформацію. До них належать, наприклад, ефект ореолу, ефект привертання уваги, ефект першості, ефект новизни, тощо. Такі викривлення є системними й можуть суттєво впливати на якість соціальної взаємодії [2]. Сучасні нейропсихологічні дослідження довели, що сприйняття людини пов'язане з роботою спеціалізованих областей мозку, зокрема ділянок,

відповідальних за розпізнавання облич, соціальних сигналів та емоційних станів. Це підтверджує, що соціальне сприйняття має також розумітися як біологічно організований процес. Низка проблем у сприйнятті іншої людини виникла в сучасному інформаційному просторі. Онлайн-взаємодія суттєво відрізняється від офлайн-комунікації через обмеженість невербальних сигналів, що у звичайних умовах допомагають правильно інтерпретувати емоції та наміри співрозмовника. Це призводить до підвищеного ризику непорозумінь, неправильних атрибуцій та конфліктів, оскільки учасники взаємодії формують враження на основі обмежених текстових чи ізольованих візуальних даних, без повноцінної невербальної інформації та контексту ситуації [3, с. 89].

Крім того, цифрове спілкування характеризується низкою специфічних особливостей, які впливають на процес сприйняття людини. До них належать: фізична непередставленість співрозмовників, що знижує роль зовнішніх ознак та невербальної комунікації; анонімність, яка дозволяє формувати альтернативні варіанти самопрезентації; особливий перебіг міжособистісного сприйняття через відсутність невербальних сигналів, що підсилює роль стереотипів і очікувань; зниження психологічного та соціального ризику, яке проявляється у більшій свободі висловлювань; нерегламентованість поведінки і можливість самостійно визначати стиль та межі комунікації; компенсаторна віртуальна емоційність, коли емоції передаються через смайли, текстові позначки або опис словами [3, с. 92]. Отже, сприйняття людини є багаторівневим процесом, що включає сенсорне зчитування, інтерпретацію та оцінювання поведінки. Процес визначається попереднім досвідом, когнітивними схемами, увагою та атрибуцією. Перспективи подальших досліджень пов'язані з нейрокогнітивними механізмами, впливом цифрових комунікацій, розробкою методів корекції когнітивних викривлень та дослідженням мультикультурного сприйняття.

Список використаних джерел:

1. Магдисюк, Л. І., Супрунович, К. М. Характер впливу соціальної перцепції на тривожність та психічне благополуччя особистості. *Журнал «Психологічні студії»*, № 2. 2023. С. 68-79.
2. Коробкіна, Т. В., Дашенкова, Н. М., Бакаленко, О. А. Психологія управлінської нераціональності: роль інтуїції, афектів і системного мислення в ІТ-проектах. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. Серія: економіка, психологія та управління*, 2025 №4. <https://doi.org/10.54929/3041-2390-2025-04-02-06>
3. Лещенко, Л. О. Психологічні особливості комунікації в Інтернеті: можливості та проблеми в контексті діяльності психолога. *Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України*, Вип. 38. 2010. С. 84-101.